

SKK:s avelskonferens, 28/2-1/3 2009 av Terese Olofsson, SSSK AK

Här följer utdrag ur en artikel skriven av Terese Olofsson, *Shetland Sheepdog*. Vi kan tyvärr av utrymmesskäl inte publicera hela artikeln. Du kan dock finna hela artikeln på vår hemsida under fliken Bibliotek. Tack Terese för att vi får publicera din artikel.

Årets avelskonferens avhölls på Scandic Hotell Infra City. Lyckligtvis hade vi i sheltieklubben nytta av att Anna Uthorn deltog i egenskap av ledamot i SKK/AK, Terese Olofsson som representant för Agria och Birgit Stee som representant för SSSK.

SKK hade satt ihop ett fantastiskt bra program som vi nog alla upplevde låg precis rätt i tiden. Nedan kommer en sammanfattning av några av de olika föreläsningarna:

1. Sund hundavel – sunt förnuft

Astrid Indrebö är veterinärmedicinsk specialist i Norsk Kennelklub, uppfödare av newfoundland, exteriördomare och president i FCIs Breeding Commission, och gav oss en inspirerande och upplyftande föreläsning om hur vi kan tänka i vår avelsplanering. De sista 20 åren har det skett en stor utveckling i veterinärmedicinen. Bland annat har det gett oss möjligheter att ställa långt fler diagnoser och till att behandla långt flera djur på ett mycket bättre sätt. De sjuka djuren lever längre och blir därför lite fler! Astrid ställde oss frågan: när vi nu har så goda behandlingsmetoder, kanske inte sundhet i avel är så viktigt längre?

Målet med vår avel bör vara *funktionellt friska hundar*, som har *rastypisk funktion och mentalitet*, som kan *leva ett långt och lyckligt liv* och kan *vara till glädje för sig själv, sina ägare och till rassamfundet!* Det finns mycket att vinna på att tänka såhär. Resultatet blir

1. mindre arbete för veterinärer
2. mindre utbetalningar till försäkringsbolagen = mer pengar till forskning
3. fler bra (sunda) hundar
4. det blir trevligare att vara hund, hunduppfödare och hundägare

Sund hundavel handlar om att se helheten, inte bara detaljer. Hos många raser anses en hund vara godkänd för avel, bara den har friröntgade höfter. Men fri från HD innebär naturligtvis inte att hunden är frisk. Man måste se på hunden som en helhet – det hjälper inte att den är fri från HD om den har kroniska hudproblem, avvikande mentalitet, dålig rygg, dåliga knän osv. Att hunden är HD-fri får aldrig användas som en ursäkt för att använda en osund hund i avel.

Det idealiska är förstås att vi har genetiskt friska hundar att avla på. Men målet måste vara realistiskt. Även om vi kan försöka laga hundarnas genetiska sjukdomar – kan vi ändå vara säkra på att de är friska?

Det finns mer än 400 kända ärftliga sjukdomar hos hund. Hälften av dessa är rasspecifika eller överrepresenterade i olika raser. Drygt hälften av de ärftliga sjukdomarna har en känd arvsång. Det finns alltså många sjukdomar med mer eller mindre känd nedärvning. Om man i en rasklubb vill utesluta hundar som har en ärftlig sjukdom, så är detta avhängigt av graden av allvarlighet – som t ex kan bedömas utifrån påverkan på hunden, på raspopulationen och jämfört med rasens övriga hälsa. Endast kliniskt friska hundar ska användas i avel.

Ju fler diagnoser vi får, desto mer får vi att ta hänsyn till. En avelsregel får inte utesluta mer än halva raspopulationen, för då skapas fler problem än det motverkar.

Popular Sire Syndrome – Matadoravel

Norsk Kennel Klub råder att ingen hund bör ha mer än 5 % av antalet registrerade valpar under en femårsperiod. För en ras som har 800 registreringar per år, innebär det att hunden får ha maximalt 200 avkommor under sin livstid. Men för många krav och restriktioner innebär också en risk för att uppfödare selekterar för hårt – och då får vi problem med överanvändning av vissa hanar. De kanske tycks vara goda nedärvare idag, men ju snävare avelsbasen blir desto mer av deras nackdelar kommer att komma till ytan när uppfödare blir tvungna att inavla.

Statistik är ett bra verktyg, men ska inte vara målet med avel. Målet ska hela tiden vara att få fram funktionellt friska hundar. Indexbaserad avel innebär att en hund tilldelas ett avelsvärde, som baseras på den övriga släktens resultat. Hundens avelsvärde kan alltså skifta med tiden, allt eftersom släktingarna undersöks. En ras får alltid ett rasgenomsnitt för en sjukdom eller egenskap vid indexberäkning. Varje kombination måste alltså vara bättre än rasgenomsnittet, för att den ska tillföra rasen någon förbättring.

Screening (undersökning av ett stort antal djur i en ras, oavsett kliniska symtom) bör bara användas för sjukdomar och raser där sjukdomen har en faktisk

betydelse för hundens funktionella hälsa. DNA-test för ärftliga sjukdomar ska användas för att undvika att avla på sjuka djur, inte nödvändigtvis för att utrota sjukdomen.

Astrid berättade vidare om hur redaktionella ändringar av rasstandarderna kan ske över en kort tid, men förändringar av rasen kan ta mycket längre tid. Bara för att man skriver om en rasstandard har man inte löst problemet. Att få fram eller bevara sundhet i en ras är allas vårt ansvar – uppfödarens och domarens.

NKK har i sin avelsstrategi nämnt att om en hund som har nära släktingar med en ärftlig eller antagligen ärftlig sjukdom ska användas i avel, så bör den hunden endast paras med en hund som kommer från en familj där samma ärftliga problem inte finns, eller åtminstone bara förekommer mycket sällan.

Med andra ord: det finns inga perfekta och genomfriska hundar. Denna formulering känns säkert igen av många erfarna uppfödare, som alltid levt efter mottot: ”*dubblera inga fel*”. Men denna bestämmelse kräver också en enorm öppenhet hos uppfödarna. Vi kan inte undvika att dubblera fel, om vi inte känner till något om varandras hundar.

NKK nämner också att en hund med kroniskt lidande aldrig ska användas i avel, såvida man inte vet med säkerhet att det inte finns någon ärftlig sjukdom och att tillståndet inte påverkar hundens förmåga till att bära fram och föda en valpkull. En tik som inte har möjlighet att bära fram och föda fram en valpkull på grund av anatomi eller ärftlig värksvaghet (d v s inte fellägen hos valp) bör uteslutas från vidare avel – oavsett ras. En tik som inte kan ta till sig sina nyfödda valpar på grund av mental förvirring eller ärftlig utebliven mjölkproduktion bör inte användas i avel igen.

Det är inte nog att en hund är kliniskt frisk – det är en förutsättning för att den över huvud taget ska kunna värderas som en avelshund!

NKK har också skrivit att hundar med en mentalitet som är otypisk för rasen, aggressiva hundar, ska inte användas i avel. Här måste hänsyn tas till hundens bruksmässiga bakgrund och lynne. Har det varit en vakthund, jakthund eller en vallhund? Att hundar ibland slåss är inte nödvändigtvis ett mentalitetsproblem. Oprovocerad aggressivitet mot andra hundar *kan* vara ett mentalitetsproblem. Men aggressivitet mot människor är *alltid* ett mentalitetsproblem.

Den perfekta hunden finns inte. Det långsiktiga målet bör vara att komma så nära den perfekta hunden som möjligt. Sund konstruktion är grunden

för sund funktion. Men alla funktionella hundar är inte lämpliga avelshundar.

Allt handlar i grund och botten om sunt förnuft. Att ha kunskap om nutiden och dåtiden. Genom kunskap, ärlighet och öppenhet kan vi lättare styra framtiden. Prata *med* varandra, inte bara *om* varandra.

Ibland kan vi fråga oss varför vi är uppfödare. Varför ägnar vi all vår tid och våra pengar på hundar? Varför är huset alltid fullt av hår? Varför har vi en bil där vi har gott om plats till våra hundar, men aldrig till några människor?

Svaret är: passion, skaparglädje, glädje över livet och kärleken till våra hundar. Det handlar om samvaro med våra hundar och våra vänner. Och det handlar om att kunna göra skillnad. Vi kan alla göra en skillnad till glädje för våra hundar, om vi samarbetar med varandra. Vi är alltså själva med och skapar framtiden!

2. Krona eller klave – vad är det som är riktigt viktigt?

Andra föreläsningen gavs av docenten i utvecklingsbiologi, **Kirsi Sainio**. Kirsi har haft flerårig uppfödning av Skye Terrier och forskar om utvecklingsstörningar hos hund och människa. Hon är medlem i FKK:s styrelse, exteriördomare, ordförande i finska DNA-arbetsgruppen, medlem och sekreterare i FCI Breeding Commission.

Kirsi berättade om sjukdomar som finns i hund och på människa och vilka uttryck det kunde ta sig. Hon berättade om vikten att överväga hur en rasstandard ska få styra urvalet av avelshundar, när urvalet kan innebära att hundarna blir sjuka. Några av de tillstånd hon nämnde var dermoid sinus på rhodesian ridgeback som kan uppstå på grund av ridgen, nakengenen hos nakenhundarna som i dubbel uppsättning kan störa utvecklingen av örön, tänder, anus samt den vita färgen hos t ex boxer och bullterrier som kan störa utvecklingen av hörseln. Vad Kirsi bad oss att fundera över var – vad är det som är riktigt viktigt? Det kanske kan vara att känna sin ras och tänka efter hundens bästa – inte avla efter enstaka egenskaper.

3. Information om exteriöra överdrifter och arbetet med SRD

SRD är en förkortning för Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar och är resultatet av den generella domarkonferens som ordnades hösten 2007. Konferensen fick till resultat att vissa raser måste ägnas särskild uppmärksamhet vid hundutställ-

ningar. SKK informerade att det nu finns 47 raser där arbetet med att förebygga premiering av extrema hundar har inletts. och det finns tre kategorier:

- 1) raser där åtgärder krävs
- 2) raser som kräver ökat uppmärksamhet
- 3) raser som är föremål för observandum.

Åke Hedhammar informerade sedan församlingen om de olika rasernas predispositioner för sjukdom. Studien är baserad på Agriastatistik mellan 1995-2004 och på enkäter som sänts ut till 250 veterinärer med specialistkompetens på smådjur. Värt att noteras är att sheltien löper 6 gånger så hög risk som andra raser för skador i hasleden. Detta ska naturligtvis noteras av en domare och hund som haltar ska inte prisbelönas, men eftersom domare inte är veterinär och inte kan ställa diagnos så skrevs inte detta in i SRD.

Det är också värt att veta att domarutbildningen är mycket speciell och krävande i Norden. Det finns inget liknande i andra FCI-länder, England eller i USA. Kvaliteten på nordiska domare kan därför sägas vara bättre när det kommer till att bedöma extrema rasvarianter. Under 2009 kommer SRD-gruppen att arbeta med implementering, utvärdering och revidering. Man kommer också att satsa mycket på information till utländska domare, så de förstår vad de ska göra. Tidsplanen är fortsättningsvis att CS tillsätter en arbetsgrupp 2010 och en ny generell domarkonferens anordnas 2012. Det kommer även att bli nya kritikklappar som får en annorlunda design för att underlätta arbetet med SRD. Det är dock viktigt att komma ihåg att det kommer att dröja innan vi kan se några resultat i försäkringsstatistiken.

4. RAS-arbetet i SSSK

Anna Uthorn höll en genomgång för auditoriet om hur man kan göra en utvärdering av RAS och visade exempel från SSSK, samt hur klubben arbetar med RAS-frågorna.

5. Utvärdering av hälsoprogram

Helena Rosengren Central registrering av hälsoreultat har funnits sedan slutet av 70-talet. De redovisas idag (från 1990 och framåt) på Hunddata och Avelsdata. I många år har hälsoprogrammen följts, utan att någon riktig utvärdering har gjorts på hur de faktiskt fungerar. Tillsammans med en arbetsgrupp som bestod av handplockade rasklubbsrepresentanter har man nu plockat fram en mall för utvärdering av hälsoprogram för att se om

programmet haft avsedd effekt, om det medfört några negativa konsekvenser och om programmets nuvarande utformning bör ändras.

Utvärderingen av ED (AD) på Berner Sennen var gjord av Berndt Klingeborn, uppfödare och pensionerad virolog. Hälsoprogrammet för rasen har ändrats under tidens lopp. År 1986 rekommenderades man endast att inte avla på opererade hundar, för att senare kräva känd ED-status på alla avelsdjur. Sedan 1995 får inte ED-belastade hundar användas i avel alls. Programmet har under denna tidsperiod visat på en stor framgång vad gäller förekomsten av ED. Man har även infört en begränsning som innebär att en hane stoppas i avel efter ett visst antal valpar innan man släpper på honom för avel igen. På det sättet hinner man fånga upp ED-belastade avkommor och se om han är en stark nedärvare av HD och/eller ED. Nu var det därför viktigt för klubben att se om den stora framgången vad gäller begränsningen av ED har haft betydelse för andra sjukdomars utbredning i rasen. Med Agria Breed Profiles visades dock att ED-programmet inte har gjort rasen sjukare i andra sjukdomar, även om det är en relativt sjuk ras. Programmet har med andra ord varit framgångsrikt!

Utvärderingen av PRA hos tax var gjord av Elisabeth Rhodin, uppfödare av tax, exteriördomare och ledamot i SKK/AK. Tax fick hälsoprogram för PRA 1994. Innan det försökte man några år med frivillig ögonlysning, men den gav inte särskilt stort gensvar. Programmet innebar att rasen fick krav på ögonlysning och fri från PRA för registrering av valpar. Föräldrar och avkommor till PRA-hundar avelsspärrades och ögonlysningsresultatet fick vara högst 1 år gammalt vid parnings-tillfället. Det vill säga, samma program som för shetland sheepdog.

Under årens lopp har 16125 taxar ögonlysts, varav generell PRA noterats på 55 hundar och total katarakt på 9 hundar. När man tittade på medelåldern för när PRA debuterade i rasen, så fann man att de flesta hundar fick diagnosen efter fem års ålder - med andra ord efter att de gått i avel. I Agria Breed Profile nämns inga ögonsjukdomar över huvud taget bland de 20 vanligaste orsakerna till avlivning eller veterinärvård. Utvärderingen visade att nackdelarna med programmet är att hundar som ögonlyses inför sina parningar är för unga för att PRA ska kunna diagnostiseras, eftersom det i huvudsak drabbar medelålders och äldre taxar. Det invagar en i falsk trygghet – uppfödarna tror att de har kontroll. Det är inte heller säkert att det är just *hälsoprogrammet* som identifierat hundarna med PRA. De hundar som hittades var ögonlysta helt enkelt för att de såg dåligt och skulle följaktligen ha fångats upp av den centrala ögonresultatsregi-

streringen ändå! Hälsoprogrammet tar fokus från viktigare hälsoproblem i rasen (t ex diskbråck) och kostnaderna för uppfödarna är enorma (16 000 hundar x 350 kr = 5,5 miljoner kr).

Taxklubben kommer därför att föreslå en alternativ åtgärd. Man vill ändra avelsmetoder och därigenom minska risken för sjukdomsspridning, t ex genom mer utavel och minska överanvändning av enskilda avelsdjur. Man föreslår också att införa frivillig ögonlysning vid 3, 6 och 9 års ålder. Man föreslår dessutom att inte avla på någon hund förrän den fyllt 3 år. Om varje djur som avelsdebuterar har nått 3 års ålder, så är föräldragenerationen 6 år och man har mycket mer information om degenerativa sjukdomar och defekter i familjerna.

Rasklubben för Irländsk Setter har sedan några år haft ett DNA-test för CLAD som använts i hälsoprogram. DNA-test är mycket effektiva, eftersom de talar om att en hund är A (fri från anlag), B (anlagsbärare) eller C (affekterad). En hund som är affekterad kommer med 100 % säkerhet att utveckla sjukdomen, förr eller senare. En anlagsbärare kan aldrig utveckla sjukdomen, men väl nedärva anlaget till sin avkomma. En hund som är fri från anlag kommer aldrig att utveckla sjukdomen och kan aldrig få en avkomma som utvecklar sjukdomen heller. Om endast A+A paras så är en sjukdom utrotad på två generationer, och det är så uppfödare av irländsk setter har jobbat. Eftersom DNA-test kan tas på mycket små valpar, så vet man redan på en gång vad hunden har för anlag för den specifika sjukdomen. Och tack vare att irländsk setter får så stora kullar (8 valpar i snitt), så var det enkelt för uppfödarna att göra urvalet. Idag är i princip hela den svenska populationen fri. Hälsoprogrammet kommer därför att omformuleras till att endast gälla importter och utländska avelshundar.

6. Bra mentalitet – vad är det?

Något vi alla deltagare fick klart för oss redan under lördagen var att SKK kommer att satsa mycket pengar på mentalitetsarbete under de närmaste åren. Denna föreläsning hölls av en guru och etolog, biolog och specialiserad på hundens beteenden – **Lars Fält**. Han berättade att det finns många ord för att beskriva en hunds sätt att vara. Ord som personlighet, temperament och mentalitet nämndes. Ofta säger man att en hund inte har någon personlighet, men studier av vargar i djurparksmiljö visar på att de kan ha olika typer av personligheter, fastän de upplever och lever i samma miljö. Däremot ska man inte förmänskliga djuren och ge hundar mänskliga känslor eller

beteenden. En hund gör endast något som den vet att den vinner på!

Det finns stora variationer av mentalitet, inom raser, inom rasgruppen, mellan tikar, mellan hanar och hos den själva individen. Inom rasen finns förstås egenskaper som styr mentaliteten åt olika håll. En del raser avlas för exteriör, andra för bruks eller jakt, några för drag och ofta kanske vi säger att vi avlar hundar för sällskap. Olika ideal drar en ras åt olika håll. Betyder det att bra mentalitet alltid är samma mentalitet? Det är rasklubbarnas ansvar att forma ett ideal för sin egen ras.

Lars visade sedan ett antal olika MH-diagram för några olika raser, som visade på hur stora variationer det kan vara. Han var mycket noggrann med att påpeka att en hund som har onormala rädsor lider, även om de inte nödvändigtvis visar aggressivitet. Det är vårt ansvar som uppfödare att identifiera dessa hundar och avla bort rädsorna. På den nivån är det inte en fråga om rasideal längre, utan om rena djurskyddsskäl!

Det finns olika grader av retningar som kan utlösa en reaktion som går att beskriva hos hunden. Men graden av retning avgörs förstås av hur individen uppfattar den. Tack vare att hundar är så lättlärd, kan en tidigare svag retning genom inlärning uppfattas som en stark retning av hunden, om den kopplas samman med obehag.

En stark retning kan resultera i olika reaktioner. En tik kanske flyr, en hane kanske attackerar. Dessa reaktioner är individens problem. Men gemensamt för båda reaktionerna är att hunden är rädd. Detta är uppfödarens problem!

Det är viktigt att ha i åtanke hur könsfördelningen i en kull ser ut, när man utvärderar ett kullmedelvärde för MH. Många systrar tenderar att ge ett räddare intryck, medan många bröder tenderar att ge ett aggressivare intryck.

Det är också viktigt att minnas att känslor som rädsla, aggression, stress, nyfikenhet med mera, inte går att se på en hund. Känslan är abstrakt. Men reaktionen är synlig – och mätbar. Hur vi sedan väljer att tolka mätningen, är upp till oss själva. De vanligaste problemen hos ”problemhundar” runt om i världen är aggression mot folk och mot andra hundar. Men aggressioner bottenar oftast i rädsor. Det är mycket sällan en hund är arg bara för att vara arg.

Ledarskap över en hund är något man får, inget man tar. Man måste göra sig själv värdefull, eftersom hunden endast gör saker som den kan dra nytta av själv. Kompetens hos ägaren leder till initiativ och förväntan hos hunden vilket i slutändan leder till trygghet och en bra relation.

Det finns dock andra metoder, som ofta används i olika TV-program, för att komma in i en hunds huvud. Det kan vara att rycka i kopplet, sparka i sidan och liknande. Det skapar visserligen en förväntning hos hunden, men inte i positiv bemärkelse. Den lyder endast för att undvika en förlust!

Man kan kategorisera dessa metoder in i ledarskapsmodeller:

- 1) Ledarskapsperspektiv – som strävar uppåt och provocerar, en auktoritär modell
- 2) Harmoniperspektiv – att passa in och ha konfliktfria relationer och samarbete.

Rädsla är en viktig och livsnödvändig känsla hos hund. Den kan yttra sig i försiktighet, osäkerhet, undvikande eller flykt. Rädsla går att träna på många sätt, genom att öka hundens självförtroende. Ett sätt kan vara att låta hunden ta egna initiativ genom ”body control training”. Det kan vara att låta den klättra, krypa och hoppa i skogen, för att få prova använda kroppen. Hunden behöver kontroll över hela kroppen, även bakbenen!

Så vad är då en bra mentalitet? Lars sammanfattar det såhär: en hund som fungerar i familjen, som kan umgås med andra hundar och är självsäker i olika miljöer (sociala och fysiska). Den ska fungera till sitt användningsområde och man måste själv komma ihåg att tänka i positiva termer, inte fokusera på vad den inte ska göra (t ex inte bita barn, inte göra utfall, inte bli rädd etc).

7. Genetisk forskning, mer än sjukdomar

Efter den uppfriskande föreläsningen om mentalitet fick genetikern och husdjursagronomen **Per Arvelius** berätta om hur man kan använda genetiken för att utvärdera mentalitet. Han inledde med att berätta för oss att ingen egenskap blir förbättrad av sig själv. Vi måste göra ett aktivt val och selektera våra avelsdjur, så att vi själva styr de egenskaper vi vill ha. Det är dock svårt avla för beteendegenskaper. Ett framgångsrikt urval för beteendegenskaper gynnas av bra metoder för att mäta ärftliga skillnader. Så vad kan en egenskapsreaktionsbeskrivning tillföra?

- 1) Fler hundar blir tillgängliga för avel
- 2) Säkrare och tidigare avelsvärdering
- 3) Tillför information
- 4) Bättre förutsättningar för samstämmig verklighetsbeskrivning
- 5) Valpköpare får objektiv och lättillgänglig information.

En egenskaps/reaktionsbeskrivning består av betyg på olika skalor, med ett antal skalsteg. Det är bra att

ha ojämnt antal skalor (t ex 1-5) eftersom man då aldrig kan göra en bedömning som resulterar i ett ”lagom” resultat. Beskrivningen består också av ett antal definitioner och formuleringar. Det är viktigt att försöka undvika värden som ger ett godkänt eller inte godkänt resultat.

MH är ett exempel på en egenskaps/reaktionsbeskrivning. Det kan genomföras från och med att hunden blir 1 år gammal, det normala är att man genomför det när hunden är mellan 14-17 månader. Det består av en standardiserad bana med 10 testsituationer. 33 beteendereaktioner protokollförs på en intensitetsskala (1-5) av en utbildad testskrivare. En hög värdesiffra (5) är inte nödvändigtvis detsamma som bäst! Ingen värdering av ”bra” eller ”dåligt” görs i testsituationen, utan den ger endast en beskrivning av vilka beteenden som visas.

MH innebär nya möjligheter. Samma protokoll används för flera olika raser, men resultaten värderas olika. En idealprofil kan skapas för rasen, till ledning av avelsarbetet. MH möjliggör en beräkning av medelvärden för hela raser, eller för avkomme-grupper efter enskilda avelsdjur.

Arvbarheten definieras som hur stor del av skillnaden mellan föräldrarnas fenotyp och populationsmedelvärdet som i genomsnitt återkommer hos avkomman. Nedärvs då beteende hos hund? Ja, man har kunnat identifiera att arvbarheten för de flesta av de 33 MH-egenskaperna är mellan 5 % och 20 %. Det kan jämföras med vallningsegenskapen hos Border Collie, som har en arvbarhet på 3 %. Arvbarheten hos de fem personlighetsegenskaperna är störst, d v s socialitet, nyfikenhet/orådsla, lekfullhet, jaktintresse och aggressivitet.

Vad har forskningen lärt oss om MH? Det är påvisat att MH förutsår vissa vardagsegenskaper, t ex olika former av rädsleproblem. Egenskaperna som mäts i MH är ärftliga och hänger ihop på ungefär samma sätt fenotypiskt (det hunden visar) som genotypiskt (det hunden nedärver). MH är därför användbart bland annat för avelsurval för bättre brukshundar eller för vissa ”vardagsegenskaper”, t ex minskade rädsleproblem.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att hundars mentala egenskaper är viktiga, både för dom och för oss. Beteendegenskaper är ärftliga. Att mäta beteende för avelsändamål är svårt – men det går och det finns mycket att vinna.

Idag pågår forskning på SLU om hur MH används och hur det kan förbättras. Man tittar även på hur en gemensam mentalbeskrivning skulle kunna se ut på *alla* hundraser.

8. Avel för mentalitet, genetiskt sett

Erling Strandberg är professor i husdjursgenetik vid SLU och berättade för oss hur man på genetisk nivå kan titta på mentalitet. Det är viktigt att komma ihåg att en fenotypiskt bra hund inte alltid är en bra nedärvare. Man måste hela tiden se till vad man gör för kombination. En långsiktig förändring av en population kan ske i en viss riktning, men man måste bestämma sig för vilken riktning man vill ta. Avelsarbete är inte till för att skraddarsy enskilda individer – även om vi vore helt säkra på avelsvärdet så måste vi ta hänsyn till slumpen.

9. Avel i små populationer

Erling Strandberg berättade även om hur man som rasklubb och uppfödare ska tänka när man har en ras med en liten population. Det blir omöjligt att undvika inavel, men ju fler avelshundar vi använder – framför allt hanar – desto färre recessiva defekter dyker upp. En grov tumregel är att ingen hanhund bör få mer än 5% av de valpar som föds under hans aktiva tid. Om hanhunden är aktiv i fem år och

1000 valpar föds varje år så får han maximalt ha 250 valpar.

10. Avel i en liten population

Mia Löwbeer är uppfödare av basenji och avelsråd i basenjiklubben. Hon visade oss hur rasen arbetat med att öka avelsbasen, framför allt med import. Man försöker att fokusera på de allvarligaste hälsoproblemen och inte eliminera alltför många djur i avel. Hon avslutade med att berätta om sin expedition till Afrika, där hon och några andra uppfödare plockade med sig basenjies hem till Europa och till USA för att vidga genpoolen.

Sammanfattningsvis har helgen varit mycket givande och vi har förstått att SKK kommer att lägga stora resurser på att inleda arbetet med mentalitet. Tankar, synpunkter och åsikter kan med fördel mailas till avel@sssk.org

*Vid pennan,
Terese Olofsson, SSSK AK*